

DOLENJSKE NOVICE

Izhajajo 10. in 25. vsakega meseca, če je
:: tisti dan praznik pa en dan preje. ::

Cena jim je s poštnino vred za celo leto naprej 2 K, za pol leta 1 K. Naročnina
za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 2 K 50 h, za Ameriko 3 K.

Dopise sprejema urednik, naročnino in
:: oznanila pa tiskarna J. Krajec nasl. ::

Aleluja!

„Aleluja“, tako bo odmevalo po vseh naših cerkvah. Po naših zvonikih bodo zvonovi veselo oznanjali ono večno krasno pesem, pesem vstajenja. Premajhne bodo vse naše cerkve, da bi obsegle ta veličasten slavospev, preozke bodo njihove stene. „Aleluja“ razlegati se mora od mesta do mesta, od vasi do vasi, od hiše do hiše, od srca do srca — po vsem svetu.

In ta krasen spev bo odmeval med pomladnim žvrgolenjem ptic v ozeleneli naravi, med duhtenjem spomladnih cvetk po logih in livadah.

Veseli se tudi ti, človeško srce! Kralj vseh src je vstal! Premagano je trpljenje, premagana žalost, strta sužnost src! „Sursum corda!“ Kvišku srca, iznad zemlje, iznad strasti, iznad posvetnega!

Gospod je vstal! Tudi ti, mili slovenski narod vstani, vzdigni se kvišku.

Visoko si se že vspel, a še te vleče k tlom, še te hoče ukleniti v sužnost brezbožnosti, greha, materijelnosti oznanjevalec napadne svobode — razbrzdanoosti.

Ti lepa velika noč, ti si oznanjevalka naše prave svobode, spomin našega osvobodjenja iz najhujše, najstrašnejše sužnosti — greha.

Oh, zakaj te bolj ne razumemo? Ali nisi ti praznik našega srca. In vendar, zakaj je naše srce na tako velik dan tako mrzlo, tako neobčutno?

Človek, odpri vendar svoje srce veselemu klicu „Aleluja!“ Naj v tvojem srcu odmeva ta sladka pesem, ta nepopisno lepi, nebeški spev „Aleluja!“ Ne nazaj v sužnost, strašno sužnost greha in strasti, ampak v pravo svobodo, svobodo duha in srca!

Na Balkanu.

Janina je padla. Grki se radujejo, ker se jim je posrečilo, vzeti trdnjavo, ki se je še branila. Odrin in Skader pa sta še vedno v turških rokah. Zavzetje Janine je povisalo Grkom ugled njihove armade pred vsem svetom, zato je njihova prekipevajoča radost razumljiva. A padec Janine bo imel tudi za vsa balkanska zvezo ugodne posledice. Čeravno Italija ne bo tega veselja, vendar se bo morala Janina sedaj pripoznati Grkom in ž njo tudi precejšen del epirskega ozemlja. S tem postanejo Grki važen in močen činitelj v Sredozemskem morju, česar se je Italija bala že od vsega početka balkanske vojske. Kajti Italija je delala radi tega za kolikor mogoče veliko Albanijo, da bi tem več epirske zemlje odkrnila Grški, dočim dela Avstrija za veliko Albanijo, da ne postaneta Črna gora in Srbija preveliki. Toda sedaj, ko imajo Grki Janino, bodo Bulgari in Črnogorci še s tem večjo odločnostjo in tudi opravičenostjo zahtevali Odrin, oziroma Skader.

Balkanska zveza še ni uradno odgovorila na ponudbo velesil, da se začnejo s Turki zopet mirovna pogajanja. Njeni pogoji so že znani, pod katerimi bi bila vojna, se pogajati

za mir. Turčija bi že v naprej morala privoliti v najvažnejše zahteve balkanskih zaveznikov. Gotovo se vršijo sedaj o tem tajna pogajanja. Balkanska zveza noče zopet mirovni pogajanj, katera bi Turki izrabili, da se še bolj pripravijo za nadaljevanje vojske kakor zadnjič. Upati je, da se bodo Turki prej ali slej vendarle udali, kajti nezadovoljnost s sedanjo turško vlado postaja med ljudstvom vsak dan večja.

Grki imajo v boju balkanskih narodov s Turki posebno srečo. Zasedli so že celo vrsto turških otokov v Egejskem morju, se polastili važnega mesta Soluna in velikega dela evropske Turčije. Prizadajali so Turkom tudi občutno škodo na morju, ko so jim potopili in poškodovali več ladij. Dne 5. marca pa se je grška armada še polastila močno utrjenega mesta Janine v Epiru. Več mesecev so grške čete oblegale to trdnjavo, a v sredo, dne 5. t. m. se je posrečilo grškemu prestolonasledniku Konstantinu, da je zasedel to važno mesto. Sedaj bodo prodirali dalje v Epir ter se polastili krajev, ki so bili namenjeni Albaniji. Italija je vsled tega vznemirjena.

Ko so grške čete zmagonosno korakale v Janino, so vojaki in janinsko grško ljudstvo klicalo, polno veselega navdušenja: „Hristos egerthe!“ (Kristus je vstal!) — Kralj Jurij je poslal ministrskemu predsedniku Venizelosu brzojavno čestitko sledeče vsebine: „Bodi Bog zahvaljen, da je naša hrabra armada dosegla novo zmago. Globoko ginjen čestitam ob tej priliki vladi in sem ponosen na slavo svojega naroda.“

Po vsej Grški je ljudstvo veselja vriskalo nad zavzetjem Janine. Po vseh cerkvah so se darovale zahvalne službe božje, zvonilo se je z zvonovi. Ko se je v Solunu in v Atenah izvedelo za zmago, so izstrelili iz topov 101 strelcev. Vojaške godbe so igrale po mestnih ulicah narodno himno in vesele koračnice.

Izgube so na obeh straneh velikanske. Boji so trajali zadnji čas 8 dni in 9 noči. Grška oblegovalna armada je štela 70.000 mož. Dokler je poveljeval tej armadi general Sapuncakis, niso prišli Grki nikamor naprej, ko pa je prevzel poveljstvo oblegovalnih čet prestolonaslednik sam, so Grki zlomili moč turške sile v Janini. Izgube Grkov so velikanske. V enem tednu je n. pr. ena sama divizija izgubila 1200 mož. Ker so bile posamezne utrdbe zavarovane z bodečimi žičnatimi ograjami, so trpele grške čete prve dni mnogo izgub. Polk prostovoljcev iz Krete je pri nekem nočnem naskoku izgubil med žičnatimi ograjami 200 mož. Skupno se računa, da znašajo grške izgube iz za zadnjih bojov najmanj 6 do 8000 mož. Seveda so izgube na turški strani še večje. Bojno polje, po katerem so hitele grške čete za bežečimi Turki, je bilo nakupičeno mrtvih in ranjenih turških vojakov. Največjo izgubo trpijo Turki, ker je vsa turška janinska armada z generalnim štabom in častniki vred v grškem vjetništvu. Grkom je padlo v roke čez 150 topov, od katerih jih je bilo samo na predmestnih utrdbah

okrog 100. Vsa zaloga streliva in vojnega gradiva je prešla v last Grkov.

Z bolgarskega in črnogorskega bojišča se poroča le o manj pomenljivih dogodkih.

Janina.

Mesto Janina leži na južnem delu Albanije, kakih 20 km od zahodne grške meje, ter je najvažnejše mesto v prej turški pokrajini Epir, katere gospodarji bodo sedaj Grki. Lega mesta je zelo lepa in slikovita. Mesto leži v prijetni dolinici med rodovitnimi griči in jezerom enakega imena. Malokatero grško mesto se more glede lepote okolice meriti z Janino. Mesto ima zelo staroslavno zgodovino. Janino je sezidal bicantinski cesar Janez Komnenos. Mesto je prestalo mnogo hudih bojov. Najprvo so mesto večinoma porušili divji Normani. Ko je zavlada na Srbskem car Dušan Silni, so se polastili Srbi tudi lepe Janine, a je niso imeli dolgo v svoji lasti. Leta 1442 so po hudem boju Turki zasedli Janino. Celih 471 let je ječala Janina pod gospodstvom mohamedanov. Leta 1788 je turški poveljnik Ali-paša odpovedal zvestobo sultanu ter se je proglasil za vladarja Janine in njenega okrožja. L. 1820 je poslal sultan močno armado nad Ali-pašo, kateri se je za janinskimi utrdbami celi dve leti krepko branil proti sovražnim napadom. L. 1822 se je Ali-paša moral udati, ker je zmanjkalo živeža. — Janina šteje 25.000 prebivalcev, ki so večinoma grške narodnosti. V mestu je tudi večje število židov. Čeravno je bila Janina v turški oblasti, vendar se je grški živelj v mestu zadnja desetletja močno širil. Nastale so v mestu večinoma same grške trgovine, grške šole in cerkve. V šolah se je mladini vcepil v srce grški narodni duh. Denarna moč je bila pa sploh v rokah bogatih grških trgovcev. S podrobnim delom so si Grki pripravili pot za zavzetje mesta.

† Anton Planinšek.

Kmetijsko šolo na Grmu je zadela v nedeljo, dne 9. marca t. l. bridka izguba. Po kratki bolezni izdihnil je strokovni učitelj Planinšek v najlepši dobi, še mlad in krepak.

Pokojni je bil dolenski rojak, sin znane in čislane rodbine na Mirni. Rodil se je bil 22. decembra l. 1880. Akoravno je bil prvorojenec, pripeljal ga je oče pozneje v Novomesto „v šole“. Rad je pripovedoval, kako težko se je ločil od doma in kako ga je, sicer strog oče moral prekaniti, da je ostal sam v mestu in se šele tako zavedel, da ne preostane družega, kot lotiti se učenja. Dovršil je bil tukaj vseh osem razredov gimnazije in se potem podal na višjo kmetijsko šolo v Müdling in si s tem izbral svoj bodoči poklic. Po dokončanih strokovnih študijah je vstopil začetkom leta 1905 kot praktikant na posestvo hrvatske vlade v Božjakovini. Po preteku enega leta je nastopil službo gospodarškega pristava na veleposestvu grofa Kulmerja

Zabavi in pouku.

Peletovi.

Četrte ure od vasi v rodovitni dolinici je stalo samotno, lepo posestvo sredi najbujnejšega polja in zelenih travnikov. Dober streljaj proč od tega posestva je bila prav mala, čedna hišica, čez in čez ovita z bršljinom; nad vrati pod nizko streho pa je visela ljubka podoba „Marije Pomagaj“. Pred podobo je gorela lučica v svetiljki iz rudečega stekla in je razširjala neko čarobno milo svetlobo naokolu.

Na klopi pred to hišico je sedela častljiva starka. Zadnji žarki zahajajočega solca so obsevali njeno srebrnosivo glavo. Na njenem še svežem obrazu, ki je nosil sledi nekdanje velike lepote, se je odsvital globoki duševni mir in njene mile modre oči so se svetile kakor dve mili zvezdici na jasnem večernem nebu.

Ko zagledam lepo staro, skoro ne morem obrniti svojih oči od njenih plemenitih potez. Ko pa izgine mojim očem, potegnem očeta za rokav in jih tiho vprašam:

„Oče, kako se pa pravi tu pri tej hiši? In čigava je ona mala hišica? In kdo je ona lepa starka?“

„To je Likarjevo posestvo, hišica tam je pa starke Peletove, ki je sedela pred hišico“, so glasi odgovor.

„Peletove?“ se začudim. „Ta stanuje v oni borni hišici? Zakaj pa ni ostala raje na svojem velikem lepem posestvu? Kako pa je to?“

„Nehaj vendar s svojim neumnim govoricenjem in izpraševanjem. Misliš, da ti bom kar sedaj na potu pravil, kar vem iz življenja te starke?“ se jeze oče.

Krojač, ki je korakal pred nama po isti poti in je slišal moje vprašanje, se pa obrne nazaj k meni in mi reče:

„Fant, ti imaš dober slut. O posestvu in še več o hišici in starki se pripovedujejo čudne reči. Ko pridem k Vam, če me boš poslušal, ti že vse povem, a sedaj ni časa.“

Da sem se potem takoj lotil krojača, ko je prišel prvič k nam, in ga spomnil njegove obljube, je pri moji radovednosti samoobsebi umevno in iz njegovih ust sem prvokrat čul to povest, ki jo bom skušal kolikor mogoče dobesedno podati tudi vam, dragi čitatelji.

„To, kar ti hočem sedaj povedati, se je zgodilo v mojih še otroških letih, kakih šestdeset let bo že od tega. Takrat se je o stvari veliko govorilo sem in tja in govorjenja ni hotelo biti konec. Zdaj pa je že zdavnaj vse pozabljeno in malokdo misli še na to. Kaj hočemo, je že tako na svetu! — V tem času, o katerem jaz govorim, Likarjevo posestvo oddalec ni bilo toliko, kolikoršno je sedaj; stvar je bila majhna, tako da je mogel tedanji gospodar sam s svojo ženo in s svojim fantom obdelavati. Fant, Nande mu je bilo ime, je bil že deset let star, ko je dobil še sestrico, Urško, prav ljubko, priserčkano stvarco.

Mala hišica, ki je prvotno spadala k Likarjevemu posestvu, je že od pamtveka bila prazna; neka daljna sorodnica, neka teta Likarjeva je imela pravico do nje. On sam te tete še nikoli ni videl, zakaj zapustila je dom, še predno je bil on na svetu, in se ni nikdar več prikazala. Kje vse je hodila po svetu in kaj je počela, ni vedel nikdo. Le tupatam na svete čase je pisala lastnoročno Likarju pismo in ga prosila, naj ne pusti, da bi hišica razpadla. Rada bi jo dobila v dobrem stanu, ako bi se kdaj nenadoma vrnila. Ta pisma pa so bila tudi edina priča, da je še med živimi.

v šestih pri Zagrebu. 1. maja leta 1909 ga je pa imenovala bosanska vlada potovalnim učiteljem in referentom kmetijstva. V tej lastnosti je služboval v Dol. Tuzli do 1. decembra istega leta, ko je nastopil službo potovalnega učitelja kmetijstva pri c. kr. okrajnem glavarstvu v Sežani. Toda že 1. septembra l. 1910 je zapustil Goriško in prevzel službo strokovnega učitelja na kmetijski šoli na Grmu, kjer je bil učencem sicer strog, toda vesten učitelj, učiteljem pa odkrit in dober tovariš.

Prerano nas je zapustil in se vrnil v zemljo, katero obdelovati Slovenskemu narodu mu je bil namen prekratkega življenja. Kako se je zljubil vsakemu, kdor ga je poznal, je videl vsak, ko je opazil v nedeljo popoldan romanje celih procesij ljudi vseh stanov, ki so hodili kropit pokojnega. Zlahka ni bilo videti suhega očesa, ko smo spremljali truplo njegovo v terek popoldan skoz Novo mesto in ko je odpeljal voz krsto v rojstni njegov kraj. Marsikdo je ihtel, toda sklicati se ni dal več, zdrnil ga bo le on, ki ga je poklical k sebi. Obča žalost je bila dokaz, da ni le umrl mladenič, ne — z Gregorčičem lahko vzkliknemo: „Mož, jeklen značaj.“ Misli bi marsikdo, da so mu bile rojenice ob zibelki mile, toda življenje mu ni nikdar prizaneslo svoje grenkobe. Sicer ga ni upognila usoda nikdar, upognila pa ga je mrzla smrt prerano.

Ni mu bilo usojeno, mlad kot je bil, izteči si posebnih zaslug na obširnem, malo obdelanem polju svoje ljubljene stroke. Vendar pa ostane njegovo delo v spominu vsem nam, ki smo delovali z njim ramo ob rami in vsem, ki jim je bil vedno vesten učitelj. Učenci njegovi, cvet kmetijskega naraščaja, tugovali so ob krsti njegovi. Ti bodoči stebri našega naroda svojega učitelja ne bodo pozabili. Dokler živimo mi, njega ne pozabimo.

Močno, čvrsto drevo je zavod Grmski. Obilen, vsakoleten sad rodi in ga raztresa kot seme boljše bodočnosti po sirni domovini. To drevo je kljubovalo že marsikateremu viharju. Toda sedaj se mu je utrgala krepka, močna veja. Rodila več ne bo! Res, da zraste drevesu zopet nova, toda ista ni nikoli več.

Mi tovarši Grmski, tovarši širom Slovenske, da širom jugoslovanske domovine, kjer si povsod delovali, smo se morali posloviti od Tebe, toda ostaneš nam v spominu, v spominu Te obrani naša mladina. Počivaj ob strani svoje ljubljene matere v onem milem, mirnem, lepem kotičku pri Sv. Heleni, v kraju, kate-rega si vsakomur občudovaje kazal iz krasne Mirnske doline. Bodi Ti zemljica lahka!

Politični pregled.

Iz državnega zbora: V soboto, 8. t. m. je finančni odsek državne zbornice dovršil svoje delo. Po dveh mesecih neprestanega dela in po premaganju nebroj težkoč in ovir je končal svoje glavno delo: sprejel je mali finančni načrt, ki vsebuje: 1) Zvišanje davka na žganje od 90 K na 140 K pri hektolitru alkohola. 2) Zvišanje osebne dohodnine od dohodkov, ki presegajo 10.000 kron na leto.

In nekega dne se res prikaže. Bila je dolga, suha, z mnogimi gubami na obrazu in ne ravno preprijaznega pogleda. V svoji hišici se je prav udobno uredila in je živila tam popolnoma ločena od vsega sveta. Likarjevi so s svojo černo sorodnico občevali le toliko, kolikor je bilo najbolj neobhodno potrebno; dajali so ji, kar je imela postavno izgovorjenega, pogovorili se ž njo le najbolj vsakdanje reči, sicer jo pa pustili pri miru.

Razun z Likarjevimi je Jera — tako ji je bilo ime — občevala le še z nekaterimi znanci iz otroških let. Ker so ji pa ti večkrat prinašali razna jedila, je menil Likar, da se Jera pritožuje čez njega, da ji daje premalo hrane. Zato jo je nekega dne prav pošteno oštel.

„Teta Jera“, ji je rekel, „dajem vam, kar vam gre, in toliko, da bi imel vsak človek dovolj in še več, kar bi potreboval, da bi mogel živeti. Če vam pa ni dovolj, povejte meni ne pa tujim ljudem; jaz rad ustrezem vsaki vaši želji in to bi mi bilo veliko ljubše, kakor pa da mi delate sedaj sramoto z vašim beračenjem in me vlečete ljudje po zobeh. Sicer je pa dosti žalostno, da si v tem dolgem času niste nič prihranili, ko ste hodili tako dolgo po svetu, in se morate sedaj naslanjati na druge ljudi.“

3) Zvišanje davka, ki je plačati od stav pri komjskih dirkah in 4) Davek na šampanjec. Revnejši sloji so s tem dobili zadoščenje; zakaj ljudje, ki si lahko privoščijo razne športe, kateri stanejo mnogo denarja, naj tudi plačajo za te njih potrebe, denar bo prav prišel raznim deželam. Ta finančni načrt pride sicer še v plenum zbornice, a bo skoro gotovo tam ravno tako sprejet kakor v odseku. Obenem s finančnim načrtom nameravamo uvesti tudi zakon, po katerem bodo hiše z dvema ali tremi sobami proste državnega hišnorazrednega davka, kar bodo z veseljem pozdravili kmetje, delavci in kajzarji.

Demobilizacija. Ker se je dosegel med Avstrijo in Rusijo glede balkanskih zadev popoln sporazum, je izšla naredba, ki odreja demobilizacijo na gališki meji. Obe državi si prizadevata slej ko prej ohraniti mir. Izrečno se konstatira, da je ta korak pravzaprav posledica izmenjave lastnoročnih pism med cesarjem in carom. Avstrija odpusti 33.000 rezervistov, Rusija pa baje 360.000 mož. Na jugu se pa za sedaj ne bo še pričela demobilizacija. Sicer se poroča iz Belgrade, da so se med Avstrijo in Srbijo že pričeli tozadevni dogovori, toda do kakšnega sklepa še ni prišlo. Splošno se sodi, da je tudi napetost med Avstrijo in Srbijo precej ponehala in se torej tudi glede demobilizacije doseže sporazum. Popolna demobilizacija našega vojaštva na jugu pa se bo izvršila, ko bo albansko vprašanje rešeno.

V Trstu je imelo od 1. do 4. t. m. več pravih in še več nepravih Albancev svoj „kongres“, na katerem so razpravljali najbolj nemogoče in najbolj neverjetne reči glede „nove“ Albanije. Govorilo je vse polno govornikov, a vsak je imel svoje posebno mnenje. Vsakemu govorniku so ploskali, končno pa niso storili prav nič, kar bi se moglo označiti kot uspeh. Pokazalo se pa je, da hoče Avstrija tako Albanijo, ki se bo borila proti Slovanom. Na kongresu so klicali „Doli s Srbijo“, na Dunaju pa so si v ministerskem svetu belili glave, kako ustvariti dobre trgovske odnose s Srbijo. Pa jih razumi človek, te diplomate!

Na Ogrskem je volilna reforma, o kateri smo zadnjič poročali, že sprejeta. Poleg volilne reforme je sprejet tudi nov poslovnik, po katerem v zbornici opozicija niti črhiniti ne sme. Stvari, ki zagotavljajo sedanjim kličem na Ogrskem trajno gospodstvo, gredo čuda hitro izpod rok. Policija je stalno na razpolago tako, da dela večina popolnoma kar hoče. To ni parlament, marveč navadna strahovlada.

Goriški deželni zbor je razpuščen in so odrejane nove volitve. Zadnje volitve so bile jeseni leta 1909.

V francoski poslanski zbornici je predložen nov šolski zakonski načrt, ki ima namen katoliške šole popolnoma zadušiti. Po tej novi postavi bodo dobivali otroci v državnih ljudskih šolah zastoj knjige, zdravniško pomoč in gorak zajutrek, in tako je konkurenca katoliških svobodnih šol z državnimi sila otežkočena. Poleg tega je tudi vsaka agitacija za katoliške šole popolnoma onemogočena. Kdor bo starše opozarjal na njihovo vestno dolžnost in krščansko prepričanje, bo zaprt. Pač lepa svoboda v svobodoljubni Francoski!

Na Ruskem so se pričele 6. t. m. velike slavnosti. Obhajajo namreč tristoletnico ruske vladarske hiše Romanov. Prišla so v Petrograd odposlanstva iz raznih krajev in so zastopani tudi tuji dvori. Car je ob tej priliki izdal poseben manifest, ki se je prebral po vseh cerkvah. Manifest spominja prvega Romanova, opisuje dela carov za rast in veličino Rusije in slavi zasluge največjih sinov ruskega naroda, duhovščine in plemstva. Ne govori pa nič o mednarodnem položaju, najmanj pa o kakem zblizanju med Avstrijo in Rusijo, dasi se je to prvotno nameravalo; to je jako značilno dejstvo.

Tako je govoril Likar. Jera pa ni rekla nič na to, ampak je napravila tak obraz, da ne bi mogel nihče iz njega postati pameten, se li jezi ali je škodoželjna ali huda ali kaj.

Tako je minulo nekaj let. Kar je začela stara Jera bolehati. V posteljo sicer ni legla, a postala je zelo slabotna. Likarica je sedaj, ko je to opazila, prišla redno vsako jutro in vsak večer k Jeri in pogledala po hišici, če je vse v redu. Če kaj ni bilo prav, je hitro uredila, da bi bilo Jeri kolikormogoče povšeči in udobno.

Navadno je vzela seboj malo zlatolaso Urško, ki je imela takrat komaj dve leti in je zaradi tega ni hotela pustiti same doma; in deklica se je igrala mirno na tleh, medtem ko je mati po sobi pospravljala.

Jera malemu plavolasemu otroku ni privoščila nobene besedice, nobenega prijaznega pogleda, in vendar se ji je dekletce nekako nehotе prikupilo; zakaj prosila je Likarico, naj pusti Urško tudi še čez dan pri njej, ko bo ona pri delu ali doma ali na poju. Mati ni rada ustregla tej želji, veliko ljubše bi ji bilo, da bi imela otroka pri sebi kakor pa pri tej čudni starki. Vendar pa ni hotela žaliti uboge bolne žene in je pustila otroka pri njej ter ji s tem prav zelo ustregla.

Gospodarske drobtine.

— **Važno za vse sadjarje!** Nov sadjarski list. Vsi, ki se pečajo s sadjerejo, so že davno pogrešali lista, ki bi imel namen, dvigniti sadjarstvo tudi po Slovenskem na višjo stopnjo, skrbeti za izboljšanje naših sadnih vrst, biti sploh sadjarju svetovalec pri vsem njegovem delu. Ta želja se je sedaj sadjarjem izpolnila in moramo reči tako, da smemo biti tega res veseli. V Ljubljani je pričel izdajati deželni sadjarski nadzornik g. M. Humek „Slovenskega Sadjarja“, od katerega sta izšli že dve številki in ki smo ga omenili že v zadnji številki „Dol. Novic“. — List izhaja mesečno na najmanj 16. straneh in prinaša tudi slike; prav izredne vrednosti so pa barvane priloge, ki predstavljajo razne vrste sadu in izhajajo v vsaki drugi številki. Vsebinska je zelo raznovrstna. V prvih dveh številkah imamo spise o gnojenju sadnemu drevju, sadnih zajedalcih, sredstvih zoper zajca, cepljenju, poročila s trga, sadjerejeva dela v februarju in marcu itd. Kot eno glavnih nalog pa bo „Sadjar“ delal na to, da dobimo pravi sadni izber, ki bi bil za naše kraje primeren. Zato objavi v vsaki 2. številki opis ene sadne vrste z barvano sliko, zraven pa stavi vprašanja na sadjerejce po vseh naših krajih, kakšne izkušnje imajo z dotično sadno vrsto. V nastopni številki poroča o teh odgovorih in izreče končno sodbo o primernosti dotične vrste za naše kraje. Cena lista je jako zmerna; list stane na leto 3 krone. Kdor pozna tiskovne in druge stroške, ki jih povzročajo dandanes izdajanje lista, zlasti še z barvanimi prilogami, ta se bo čudil, da je mogoče s tako malo naročnino izdajati tak list. Zato pa list tem topleje priporočamo v naročitev. Nekaterim ga je upravništvo že poslalo na ogled. Precej pa jih je že plačalo; kdor ga še ni, naj to napravi čim prej, ker se bo 3. številka (okrog 20. marca) doposlala samo onim, ki so list plačali ali vsaj naznanili, da ga naročijo. Naročila naj se pošiljajo na upravništvo „Slovenskega Sadjarja“ v Ljubljani, Linhartova ulica št. 12.

— **Kmetijski tečaj** po Dolenjskem. Deželni odbor je priredil dne 9. in 16. marca kmetijska tečaja v Vel. Laščah in na Robu. Na sporedu so bila predavanja o pridelovanju krme in osuševanju travnikov, o prvi pomoči pri živini, o praščijerji, o sadjarstvu in o posojilnicah in kmetijskih zadrugah. Dne 16. in 19. marca je bil poučni tečaj v Trebnjem z ravno takim programom.

— **Kmetijsko-nadaljevalni tečaj** na Grmu, ki se je pričel lani mesca novembra, se je končal v nedežo 23. februarja. Tečaj so obiskovali sledeči mladenci: Jože Stengej iz Gotnevasi, Franc Matoh iz Drske, Janez Horvat iz Irčevasi, Janez Dular iz Cegelnice, Janez Kukman iz Cegelnice, Ivan Jančar iz Potavrha, Janez Medle iz Jugorja, Franc Nagel iz Smolenevasi, Franc Zagorc iz Smolenevasi, Janez Avsec iz Smolenevasi, Jože Vidic iz Smolenevasi, Janez Zupančič iz Dol. Lakinic in Jernej Žonta iz Potavrha, skupaj 14 učencev. V letošnjem tečaju se je poučevalo o gnojenju in o sadjarstvu. Tečaj se bo prihodnje leto nadaljeval. Pohvalno je omeniti, da so se ti učenci redno in točno udeleževali pouka, dasi so posamezniki prihajali po 1 do 2 uri daleč. Pričakujemo, da se bodo sčasom udeleževali tečaja sploh mladenci iz okolice.

Dopisi.

Prečna. — Dne 12. sušca je umrla v Bršljino gospa Amalija Schlintner pri svoji hčeri preblagorodni gospej pl. Langer — v visoki starosti 83 let, prevedena s sv. zakramenti. Pokopana je bila na farnem pokopališču v Prečni poleg svoje sestre gđ. Marije

Stari Jeri so končno začele potekati ure. Prišli so dnevi, ko kljub svoji žilavi trdni volji ni mogla več vstati s postelje; tupatam ji je bilo včasih res nekoliko boljše, toda Likarici se je zdelo vendar potrebno, da se dá zveza prevideti. Jera prejme sv. zakramente in saj navidezno mirno pričakuje smrti. Njena edina družba, v kateri je še hotela biti, je bila tudi sedaj samo Urška. Dekletce je ostalo prav rado pri stari ženi in se igralo brez vsakega šuma in ropota okolu nje, ker je bil sploh tih otrok.

Ko pa pride nekega dni Likarica zvečer zopet po svojega otroka, ga dobi, ko čepi na tleh poleg stare Jere, ki se ne gane in leži mrtva na tleh. Ročice ima sklenjene, njene nedolžne očice pa zro prestrašeno na blede, mirno obličje mrtve žene. Jera je kakor že večkrat tako tudi sedaj šla za kratek čas s postelje in prehitela jo je smrt, predno je zamogla zopet nazaj na posteljo. — To se da sklepati iz tega, ker je bila napol oblečena. Njena zapuščina pa je bila zelo majhna, komaj je zadostovala za navadne pogrebne stroške, drugo pa je dodal Likar iz svojega in dal brati zanjo običajne tri svete maše. (Dalje prihodnjič.)

Hofman. Pogreb je bil izredno lep. Veliko ljudi in plemstva od blizo in daleč se ga je vdeležilo. Našteli smo enajst kočij. Tako znamenitega pogreba ni še bilo v naši župniji.

Dne 14. t. m. je zaspala v Gospodu Marija Levstek, dobro znana „mežnarjeva Mica“. Pokojnica je bila sestra že pred leti umrlega slovenskega literata Franca Levsteka. Rodbina Levstek živi sedaj v Podgori na št. 6, kjer je tudi pokojnica živela v mladih letih. Rojena pa je bila v Retju pri Velikih Laščah kakor njeni bratje in sestra. Starši so se preselili iz Lašč v Prečno. Vas Podgora spada pod podružno cerkev v doljni Straži. Tam počivajo njeni starši in tudi brat Matija, oče sedanjega gospodarja Franceta Levsteka. — Mnogokrat tudi na stara leta je rada šla v Stražo k sv. maši rekši: tam počivajo moji starši, tam bom tudi jaz pokopana. In res so ji izpolnili srčno željo ter jo pretečeno nedežo spemili pri obili udeležbi k večnemu počitku ter jo pokopali tik njenih staršev. Bila je res zelo bogoljubna in spoštovana, kar je pričeval njen nenavaden lep pogreb. Še ena njena sestra Lenka živi v Dol. Straži. — Na Gor. Kamencah pa je umrl gospodar Franc Murgej, v 57. l. starosti in zapustil žalostno vdovo in mnogo nepreskrbljenih otročičev. Dobri Bog bodi jim varuh in pomočnik! — Ljudje pri nas zelo bolehalo in mrjejo; v zadnjem tednu smo imeli kar 7 odrašenih mrličev.

Iz Podgrada. Pri nas vlada že nekaj časa sem veliko pomanjkanje vode. Dežja že ni bilo dolgo, snega tudi nič, od drugod pa nimamo nobene vode. Živino se ne more več napajati, le v kaki luži se dobi še malo vode, za ljudi pa sploh ni nič vode. Ali ne bi bilo dobro, da bi se gospodje poslanci malo zavzeli za nas in nam preskrbeli tako prepotrebne vodnjake? Kaj bo poletu, če pride vročina in suša, ko je že zdaj tako pomanjkanje vode. — Pri nas vlada sedaj tudi veliko zanimanje za to, da bi se ustanovilo prostovoljno gasilno društvo, ki ga imajo že v vsaki župniji in večji vasi. Saj male brizgalne bi bile jako potrebne za vsak slučaj kakšnega ognja, zakaj zdaj nimamo nič in smo v največji nevarnosti, če kaj izbruhne le kak mali požar. — Skoro vsak dan vozi po naši cesti avtomobil s tako brzino, da se splašja vsak konj. Ali ne bi bili gg. posestniki avtomobilov tako dobri, da bi nekoliko počasneje vozili? S tem bi preprečili marsikako nesrečo, ki se lahko pripeti pri tako hitri vožnji, posebno ko konji še niso privajeni. — Pred kratkem smo tudi videli, kako so po naši cesti peljali velikanski kamen s 5 pari konj. Kakor videti, bo nova železnica jako znamenito delo moderne tehnike.

Iz Mirnepeči. Dne 4. t. m. je umrl v Biškivasi Radeckijev veteran 85 letni starček Matija Gognjavec. Mož je moral na svoja stara leta trpeti le revščino in pomanjkanje. Od občine ni nikdar dobival kake podpore, dasiravno je bil stokrat bolj potreben in vreden podpore kakor kak človek, ki je vse svoje lepo posestvo in premoženje pogljal na grlu in sedaj je delomrznosti prosjači okolu občine za podporo, ali pa kaka posestnica, ki po cele dneve in noči popiva s svojo hčerjo po gostilnah tako, da bo kmalu zapel boben nad njeno lepo domačijo, a vkljub temu dobiva večkrat podporo od občine. Tako neprevidno in nerazsodno razdeljevanje podpor pač ni na mestu. Mislimo, da naši občinski možje ne delajo tega vedoma.

Občinska pota so se že začela nekoliko popravljati na poziv g. župana; vendar se nam ne zdi prav, da je zadnjič občinski sluga tako ropotal nad tem, naj posestniki iz Jablana in Malega Vrha spravijo občinska pota v dober stan, drugače bo g. župan dal pota popraviti po ciganih na stroške posestnikov; saj pota tu so že skoro vsa popravljena, cigane naj bi raje poslali popravljati pot med Mirnepečjo in Malensko vasjo, kjer je blata na cente. V naši tovarni pri Malenski vasi se sedaj pridno melje in tudi žaga, zlasti odkar so prišli trije vrli Črnomaljšani, ki to delo dobro umejo in opravljajo.

Domače in tuje novice.

Konferenca sodalitatis za novomeško dekanijo bo v sredo 26. t. m. ob 11. uri v Šmihelu pri Novem mestu.

• **Ženska javna bolnišnica cesarice Elizabete** v Novem mestu je izdala letos svoje IV. letno poročilo. Iz tega povzemamo sledeče: V letu 1912 je bilo oskrbovanih 1022 bolnih, od leta 1911 je ostalo 48 bolnih, v letu 1912 je bilo sprejetih 974 bolnih. Od teh je bilo izpuščenih ozdravljenih 651, izboljšanih 256, neozdravljenih 25, umrlo jih je 43, izmed teh 11 na škrlatici. Koncem leta 1912 je ostalo v bolnici 47 bolnih za 1. 1913. Oskrbovalnih dni je bilo v letu 1912: 23.589, povprečno na eno bolnico 23:08 dni; na dan je bilo oskrbovanih 64:62 bolnic. Bolnišnica ima 80 postelj za odrasle ženske in v posebnem oddelku 25 postelj za otroke, med katere se sprejemajo tudi bolni dečki do dovršenega 5. leta. Oskrbovalnica znaša 2 K 10 v za III., 5 K 50 v za II. in 9 K za I. razred na dan. Zavod je bil večkrat pregledan in vedno po-

hvaljen radi vzornega reda. Priporoča se še nadaže za naklonjenost, udanost in podporo vseh slojev.

G. dvornemu svetniku Gerdešiču je odrezal gosp. dr. Šlajmer iz Ljubljane nogo. Operacija je prav dobro uspela in 80 letni g. dvorni svetnik se prav dobro počuti.

Ljudsko šolstvo. Imenovani so J. Ferjan, nadučitelj in E. Zupančič za Dvor, Jožef Verbič, nadučitelj in Matilda Jager-Verbič za Dol. Karteljevo.

Solske vesti. Viktor Sotemšek, učitelj v Mirni, je imenovan za začasnega učitelja v St. Jerneju. V Podzemlju pa je dovoljen dopust nadučitelju g. Rih. Megušarju in ga nadomestuje gđna. Katarina Vrtačič. Za učiteljico v Šmarjeti je imenovana gđna. Roza Mejak.

Velikonočni procesiji v Novem mestu bosta ob ugodnem vremenu pri č. oo. frančiškanih ob 4. uri popoldne, in v kapitelju ob 5. uri. Vspored kapiteljske procesije je sledeč: 1. Moški za križem in župnim bandom. 2. Deška ljudska šola. 3. Katoliško društvo rokodelskih pomočnikov. 4. Dekliška ljudska šola. 5. Marijanska kongregacija z bandom. 6. Tretji red z bandom. 7. Godba. 8. Meščanska garda z zastavo. 9. Mestni občinski zastop. 10. Gg. sodnijski uradniki in profesorji. 11. Belo oblečene dekllice. 12. Pevci za malima bandom. 13. Duhovščina z Najsvetejšim. 14. Gg. politični uradniki. 15. Vdeležinke z gorečimi svečami. 16. Druge vdeležinke.

Kranjski deželni zbor bo zboroval še-le jeseni.

Novo orožniška postaja v Mirni že posluje in nadzira občino Mirna, Lutovk in Češnovk.

Prijatelj kokoši in puranov. Ko je šel sv. Jožefa dan zgodaj zjutraj posestnikov sin Meglič iz Grubelj pri Češči vasi, župnije Prečina, v hlev, je zapazil v pravkar padlem snegu človeške stopinje. Zbudil se mu je takoj sum, kaj pa, ko bi bil kdo prišel v vas k moji perutnini. In res, šel je po sledi, ki ga je pripeljala v kurilnico na kolodvoru v Beršljino. S pomočjo poklicanih orožnikov so našli v kurilnici vrečo s puranom. Kot tatu so takoj dognali strojevodja, ki je zvečer pripeljal iz Ljubljane, pomagac mu je pa strojni kurilec. Oba so pripeljali tja, kamor spadata, da počakata plačila za svoje nedovoljeno prijateljstvo s kurami in purani. Kot se sliši, je po Beršljino in okolici zmanjkavalo že več časa sem razne perutnine. Tudi postajenačelnik je večkrat pogrešal kako kokoš. Natančneje dožene obravnava.

Javna zahvala. Kakor prejšne tri zime sem krmil tudi v ravno prošli ptičke. — Za denarce doneske p. n. novomeških prispevateljev, kakor tudi za brezplačni loj, katerega so mi novomeški in kandijanski gg. mesarji brezplačno dajali, se zahvaljujem najtopleje ter podajam o porabi denarja sledeči račun. Koncem leta 1912 naloženih je bilo v novomeški hranilnici na št. 14.402 27 kron 25 v. Od te svote se je porabilo za popravo vseh štirih krmilnic 13 kron. — G. Suchi je nabral 52 kron 58 v. Njemu sem dal za nabiranje 3 krone. Nek c. kr. gospod sodnijski svetnik in hišni posestnik mi je izročil še posebej 1 krono. Za postavljenje krmilnic, krmila (med temi 80 kilogramov semena solčnic 35 kron 82 h) sem potrosil toliko, da mi je končno le še 9 kron 4 v ostalo. Ta znesek naložen je v novomeški hranilnici.

Novomesto 20. marca 1913. R. Dolenc.

Ponesrečil se je 6. t. m. sedemletni Alojzij Brezar, posestnika sin iz Trebnja. Slamoreznica mu je odrezala palec, kazalec in srednec desne roke, da so mu vsi trije prsti obviseli na koži. Dva prsta sta mu oteta, palca se pa ne bo moglo oteti, ker je bil že počrnel.

Konj je ubil vojaka pri žrebčarski postaji v Škocjanu pri Mokronogu. Korporal Jožef Novak iz Štajerskega je snažil in pometal okolu enega izmed žrebcev, kar ta vzdigne nogo in ga vdari v levo stran trebuha. Nekaj časa je še delal, drugi dan pa je umrl v cvetu svojih let proč od doma in staršev. Nesreča nikoli ne počiva!

Na Raki pri Krškem so se stekli kmečki fantje med seboj in je bil do smrti z nožem zaboden 17 letni sin gostilničarja in mesarja Alojzija Hrastnika. Ubijalci so zaprti.

Semuji: 26. marca v Dobrnica, Črnomlju, Št. Vidu pri Zatičini, 29. marca v Zagradcu in Trebelnem, 31. marca v Mirnepeči, v Podbukovju, občina Krka, 1. aprila v Metliki.

Zapri so postiljona Jožeta Pepela iz Toplice pri Šmarjeti. Vozil je pošto iz Toplice pri Straži na Laze in si pri tem prilastil zadnje čase marsikaj, kar ni bilo njegovega, ter naredil škodo nad 100 kron. Zdad preišljuje svojo usodo v ječi.

Iz Vavtevasi se nam poroča, da se začno prihodnji teden dela pri novem železno-beton-skem mostu nadaljevati. To bo ena najlepših novejših zgradb na Dolenjskem in sploh na Kranjskem.

Tatovi so ukradli koncem februarja t. l. posestniku Janezu Drgancu iz Hriba pri Semiču dva 800 kron vredna vola z vprežno opremo in isto noč posestniku Janezu Grabek iz Lokve zeleno pobarvani voz v vrednosti 120 kron. Orožnikom se je posrečilo izslediti

tatove v oseh Mijo, Tomo in Jakoba Majajčič. Volov sicer niso dobili, pač pa večjo svoto denarja, skupiček za vola in voz. Kje so ukradeno prodali, še ni dognano, pač pa so pošteni, kajti že pod ključem.

Umrlj v Novem mestu: 10. t. m. Jožef Mirtič, krojačev sin, 6 let, otrpnenje možganov; 18. t. m. Genovefa Zupančič, zasebnica, 56 let, mrtvoud.

Za župnega upravitelja v Šempetru pri Novem mestu je imenovan č. g. Fr. Vovko.

Utonil je v petek 14. t. m. v Krki 30letni zasebnik Leon Gressl pl. Baraga. Bil je zelo nevrasten, zato so ga oddali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji v oskrbo. Ko mu je na usodepolnega dne prinesel strežnik jed in se je nekoliko odstranil, je odšel bolnik neopazeno na vrt k vodi, kjer je padel v Krko in utonil. Pokojnik je bil v sorodu z škofom Barago. N. p. v. m. Na dan njegovega pokopa pa je umrla v Ljubljani njegova mati blagorodna gospa Josipina Gressl pl. Baraga rojena Schusterschitz po dolgi mučni bolezni, stara 60 let. Pač izreden slučaj!

V okolici Novega mesta hodi baje nek agent za perilo. Pri svojem opravilu pa prav rad pozabavlja čez naše hranilnice. Nikar ne verjemite temu možu, ki hoče le škodovati našim poštenim denarnim zavodom, ampak naznanite ga takoj, da se mu stopi pravočasno na noge in dobi zaslužen plačilo za svoje obrekovanje.

Za novo občino Sotesko sta deželni odbor in deželna vlada že storila svoje korake in trdno se nadjamo, da bo njihovim sklepom pritrjelo slavno ministerstvo. Pač čudno bi bilo, da ne bi bilo v tako velikem kraju kakor je Soteska, kjer sta šola in fara, tudi še občina, ampak v oddaljeni vasi, kjer je komaj kakih deset hiš.

Ogenj. V Pahi, župnije Št. Peter, je pogorel kozolec v soboto 15. t. m. Škode je kakih 1500 K. Zažgal je nek otrok, ki se je igral z ognjem. Stariši pazite na svoje otroke! — V Blagovci so trem posestnikom iz Vinice zgoreli trije hrami v jutro dne 17. t. m. Kako je nastal ogenj se še ne ve, in koliko je škoda, tudi še ne. Razum strehe je zgorelo 4 vedre vina in veliko množino sena.

Nadebudna mladina. Iz Mirnepeči se poroča, da sta dva mladoletna fantalina posestniku in gostilničarju g. Košaku razrezala pri mlatilnici gonilni jermen. Prišla sta v roke pravici in enemu so prisodili 7 dni zapora, drug boče pa še sojen. — V Zgorenjem Karteljevem sta se pa dva šolarja poskusila z nožem. Zvedela je za to žandarmerija in vsakemu so naklonili dva dni zapora. Kaj bo z našo mladino, če je že zdaj tako pokvarjena!

V Šmarjeti je odprl na novo prodajalno g. I. Beretič, dne 10. t. m. Mož je dober in soliden in se priporoča vsled svoje postrežljivosti.

K umoru v Št. Jerneju, ki ga je izvršil nekako pred enim letom 13letni trgovski vajenec Kopitar na nekem dekletu in je bil že ta slučaj pred novomeškim potratnim sodiščem, se poroča, da fanta ne bodo sodili, ker so ga v Gradcu spoznali epileptičnim in duševno nenormalnim.

Mlad umetnik. Enajstletni učenec družega razreda Barbo Franc, doma z Malega Kala pri Mirni peči, ima izreden dar za rezljanje. Z navadnim nožem (pipcem) je izrezal tako fino štabiljo z naslovom „Anton Murgel, Dalni Vrh No. 10. Post. Beršlin“, da se ne razločuje mnogo od štabilij narejenih v tovarni. Ali ne bi kazalo, da bi se kdo malo zavzel za tega mladega umetnika? Škoda, da bi se izgubil kak talent!

V Carigradu se nekaj kuha! Delajo se namreč priprave za dne 1. aprila t. l. zopet vršče se žrebanje turških srečk, ki pod srečno zvezdo rojenemu naročniku prinese vrečo čistih 400.000 zlatih frankov. Kdor bi si rad naprtil to prijetno breme (okoli 130 kilogramov), naj se požuri, da srečko pravočasno naroči. — Opozorjamo na današnji zadevni oglas „Slovenske Straže“.

„Živela Turčija!“ je gotovo že marsikdo zavpil, ko je po žrebanju turških srečk poznal, da je njegova številka zadela glavni ali večji dobiček. Dne 1. aprila t. l. je zopet žrebanje turških srečk, pri katerem bodo izžrebani nastopni dobitki: Glavni za 400.000 frankov, 1 za 30.000 frankov, 2 po 10.000 frankov, 6 po 2500 frankov, 12 po 2000 frankov itd. Vsi dobitki so lepi, a najlepši je oni za 400.000 frankov, katerega pa prav gotovo ne bo zadel, kdor nima turške srečke. Čitajte današnji oglas „Slovenske Straže“ in zagotovite si s takojšnjim naročilom turške srečke igralno pravico že za prihodnje žrebanje.

Evharistični kongres na Dunaju je izkazal 300.000 kron prebitka. S tem denarjem se bo zidala najsv. zakramentu posvečena cerkev na Dunaju, ki naj bo veden spomin na to veliko evharistično slavlje.

Sv. Oče so oboleli na lahnem kataru in influenci. Zdravje se jim je pa že toliko zboljšalo, da se ni bati nič hudega. 13. t. m. so že prebili več ur zunaj postelje.

Skader stoji pred padcem. 14. t. m. so začeli strašno obstreljavati mesto z vsemi topovi, kar jih imajo oblegovalci. En del mesta gori, oblegovancem manjka živeža, streljiva

imajo pa še dosti. Krog mesta je 60.000 mož srbske in črnogorske vojske. Vse čaka le še kraljevega povelja „Naskok!“ Kakor videti, se Skader ne more več dolgo držati.

Odrin stoji tudi pred padcem. Šukri Paša je baje odložil poveljstvo nad odrinsko posadko. Bulgari obstreljavajo z vso silo mesto. V mestu vlada velika lakota in razsaja kolera, zato se mesto ne more več dolgo držati.

Grški kralj umorjen. Reuterjev urad poroča iz Soluna z dne 18. marca. „Grški kralj je bil danes popoldan umorjen.“ O morilcu in podrobnostih tega dogodka ni dosedaj še nič znanega. Žalostno bi bilo, če bi bilo to res. In komu naj to koristi? Usodepoln dan bi bil torej 18. marec za vso balkansko zvezo, dan največje nesreče v tem boju za svobodo. — Natančnejša poročila pravi: Strašen zločin se je zgodil v torek 18. t. m. v Solunu. Ko je šel 68 letni grški kralj Jurij s svojega navadnega izprehoda domov v spremstvu svojega pribočnika Frankudisa, se mu približa nek neznan človek in ga prosi podpore. Ker mu kralj ni mogel takoj ustreči, potegne neznanec samokres in ustrelji v neposredni bližini na kralja ter ga zadene naravnost v srce. Kralj se zgrudi v naročje svojega pribočnika in takoj priskočijo vojaki na pomoč ter prepeljejo umirajočega kralja z vozom v bližnjo bolnico. A že na potu je kralj izdihnil svojo dušo, ker mu je krogla predrila srce. Zgodilo se je to okoli pol sedme ure zvečer. Morilec se piše baje Sinas in so ga takoj prijeli. Rekel je, da je socialista in se ni ustavljal mnogo, ko so ga aretirali. Star je okoli 40 let, po rodu Grk in napravlja vtis, da ni zdrave pameti. Med ljudstvom vlada splošna žalost, ker je vse ljubilo kralja. Za položaj na Balkanu bo imel ta zločin usodepolne posledice.

Raznoterosti.

§ **Letošnja Velika noč** je glede zgodnosti na drugem mestu. Kakor znano pade Velika noč po določbi cerkvenega zbora v Niceji na prvo nedeljo po polni luni spomladi. Po tej določbi se obhaja lahko najzgodnejša Velika noč 22. marca. Zadnja taka Velika noč je bila l. 1818, prihodnja taka Velika noč bo pa šele l. 2285 in potem l. 2353 in 2437. Tudi letošnja velikonočna doba na dan 23. marca je jako redka, v pretečenem stoletju je bila samo dvakrat, l. 1845 in l. 1856. Prihodnja pa bo šele l. 2008, l. 2160, 2228, 2380 in 2531. Redki bodo, ki bodo dočkali prvo Veliko noč, ki bo prišla na dan 23. marca.

Biskup dr. Juraj Dobrila je naslov lepi s slikami okrašen spominski knjigi, ki jo je izdalo „Tiskovno društvo“ v Pazinu. Knjigo je uredil za stoletnico rojstva škofa Dobrile pazinski prošt Msgr. Ante Kalac. V njej se proslavljata v hrvaških člankih in pesmih blagi značaj škofa Dobrile in njegovo delo za ljubljani narod, zato knjigo toplo priporočamo, saj čisti dobiček je namenjen za spomenik škofu v Tinjanski cerkvi. Knjiga stane 4 krome pri „Tisk. društvu“ v Pazinu.

§ **Brezplačni kuharski tečaji za žene in dekleta.** Na vsega priznanja vreden način se sedaj skoro v vseh večjih in srednjih mestih prirejajo kuharski tečaji za žene, v katerih se poučuje, kako se pocieni in pri tem vendar dobro in okusno kuha. Znamenito pri tem je, da se skoro v vseh kuharskih šolah poučuje, kako se pripravljata Kathreinerjeva Kneippova sladna kava. Ustrežajoč predpisu za kuhanje, ki je natisnjen na vsakem znanih izvernih zavojev Kathreinerjevih, poučujejo razsodne in vešče učiteljice kuhanja učenke o pravilnem kuhanju tega najboljšega kavnega dodatka in nadomestka. Kako razveseljivo je opazovati, kakšno blagostanje se razširja v mestih, kjer so vpejani kuharski tečaji! Cele rodbine se osrečujejo s pravilnim poučevanjem o jedi in pijaci.

§ **Ako ženske politizirajo.** Na Finskem imajo kakor znano ženske prav iste pravice v politiki kakor moški. Posledice za domačo hišo niso posebno razveseljive. Žene, ki delujejo v politiki, zanemarjajo domačo hišo in otroke, mislijo in govore le o svojih pravicah, ne pa o svojih dolžnostih. Do tihega dela v domači hiši imajo naravnost neko mržnjo in delajo raje ves dan v kaki pisarni kakor dve uri doma. Srečne se počutijo le pri političnih zborovanjih in v delu zunaj domače hiše. Zelo mučna je tudi njihova nenaklonjenost do otrok, ki jih smatrajo le kot neko breme v državni službi. Če govori v parlamentu kaka žena, noče nobena služkinja ostati doma in kuhati, ampak gre v parlament, da tu posluša. Kako bi bili naši možje zadovoljni, če bi imeli take žene in posle?

§ **Zakladi ubogih.** V Lincu je umrla 23. febr. 68 let stara Magdalena Bernhaider, ki je živela več let v najubožnejših razmerah; v njeni sobi pa so našli hranilno knjizico za 30.000 K. — V Moskvi so pa našli nedavno v stanovanju mrtvo 57 let staro učiteljico Matvejevo vso ogrizeno od mačk. V sobi je bil največji nered in največja revščina. Med čunji so pa našli v papirju zavitih za 150.000 K vrednostnih papirjev. V miznici je bilo blizo 100 škatlic za vžigalice napolnjenih z novim srebrnim denarjem, vsega

skupaj 3600 K in v omari je bilo v neki škrinjici briljantov in dragih kamnov za 24.000 kron.

§ **Koliko stanejo časninarska poročila z bojnega polja?** Veliki časniki imajo sedaj na Balkanu štiri do šest poročevalcev, katerih vsak dobi od 1400 do 2400 K na mesec. Poročevalce dogodkov na morju mora imeti svoj parnik in dobi zato mesečno 24.000 K. K temu pridejo še velike pristojbine za brzovajke. V rusko-japonski vojski je stala pri znižanih cenah ena beseda 230 K, pri hitrih poročilih pa 580 K. Malo vojno poročilo stane 600 K, obširnejše poročilo o kaki bitki pa 6000 K. V burški vojski je znašalo brzovojno poročilo o bitki pri Elandtslaagt 7800 K.

Kratkočasnice.

Pač nemogoče. Zdravnik (bolniku, o katerem misli, da ima tifus): „Najbrže ste vsled vode oboleli. Kdaj ste pa pili zadnjikrat vodo?“

Bolnik: „To bo že kaka tri leta.“
Mlad mora začeti. Gospod beraču: „Tako mlad, pa že beračiš!“

Berač: „Čujte, kaj pa ima človek od denarja, ko je enkrat star.“

Misli je uganil. Gosposlična (ko meri črevlje): „Da bom s črevlji zadovoljna, mi jih morate narediti . . .“

Čevljar (zaničljivo): „ . . . znotraj zelo velike in zunaj prav majhne.“

Nepremišljeno. Mati (hčeri): „Tvoj zakon se mi pa ne zdi prav srečen!“

„Zakaj ne?“

„Sosedje pripovedujejo, da so pretečeni teden slišali, kako sta se z možem hudo skregala!“

„To je pa nesramno obrekovanje, saj že štirinajst dni nisva spregovorila besedice.“

Loterijske številke.

TRST,	12. marca	81	77	73	8	42
GRADEC,	18. marca	76	14	86	54	55

Prostovoljna dražba.

Prostovoljna dražba bo v četrtek po Veliki noči dne 27. t. m. v župnišču v Št. Petru pri Novem mestu. Prodajala se bo živina, poljedelsko orodje in pridelki in druge manjše reči.

Steckenpferd-ovo

::: lilijino mlečno milo :::

od Bergmann & Co., Teschen a. Elbe ostane slej ko prej nedosegljivo sredstvo proti pégam, kakor tudi neobhodno potrebno za racionalno gojitev kože ter nežnosti, kar neovrgljivo dokazuje nebroj, vsak dan nam došlih zahvalnih pisem. Dobi se po 80 v komad v lekarnah, drožerijah, prodajalnah dišav i. t. d. Istopako se priporoča Bergmannova lilijina krema „Manera“ kot čudovito sredstvo za gojenje nežnih rok; dobi se v tubah à 70 v povsod. 45-24-3

Ivan Kuntara 4-0-1

tapetnik in dekoratnik v Šmihelu pri Rudolfovem se priporoča slavnemu občinstvu in gg. graščakom okolice v izvršitev vsakovrstnega v stroko spadajočega dela in sobnega tapetovanja. — Za naročilo zadostuje dopisnica.

Najboljše urejena

TISKARNA

na Dolenjskem, ki izgotavlja vsakovrstne tiskovine točno
== in lično, je trdka ==

J. Krajec nasl. v Novem mestu,

ki ima tudi prav dobro
== urejeno ==

knjigoveznicu,

ki izvršuje vsa navadna,
kakor tudi vsa najfinejša
dela solidno, točno in ceno.

E 1180/12	E 1160/12	E 1051/12	E 6/13
9	5	9	9

Dražbeni oklic.

Pri tej sodnji se vrše v sobi štev. 8 dražbe zemljišče in sicer:

a.) dne 27. marca 1913 ob polu 10. uri dopoldne vl. štev. 648 k. o. Kandija obstoječega iz vile v Kandiji štev. 88 oddaljene 5 minut od Novega mesta in 1 njive ozir. vrta okoli vile.

b.) dne 8. aprila 1913 l.) ob polu 10. uri dopoldne vl. štev. 173 in 654 k. o. Češnjica, ki obstoji iz hiše v Kotih št. 4 gospodarskega poslopja, kozolca, svinjaka, zidanice, 3 gozdov, 8 pašnikov, 6 njiv, 5 travnikov, 3 vrtov in 1 vinograda s pritlikino vred, ki sestoji iz gospodarskega orodja.

2.) ob 10. uri dopoldne vl. št. 824 k. o. Jurkavas, ki sestoji iz hiše št. 8 (stavb. parc. 234) svinjaka in vrta.

c.) dne 9. aprila 1913 ob 10. uri dopoldne vl. št. 374 k. o. Rudolfovo, hiše št. 180 poslopje s stavbiščem, vrtom in gozdom v Rasnem s pritlikino vred, ki sestoji iz 6 legnarjev.

Nepremičnine so cenjene: ad a) 5900 K ad b1) 8056 K, pritlikina 23 K, ad b2) 1056 K, ad c) 13320 K, pritlikina 10 K.

Najmanjši ponudek: ad a) 3934 K, ad b1) 5386 K, ad b2) 704 K in ad c) 6710 K. Pod manjšimi ponudki se ne prodaja.

C. kr. okrajna sodnja Rudolfovo odd. II., dne 4. februarja 1913. 70

Lepa salonska obleka !

je na prodaj
Naslov Dol. Novice.

Na kmetijski šoli na Grmu se odda s 1. aprilom t. l. mesto

šolske kuharice

z mesečno plačo 40 K in prosto oskrbo. Prošnje je predložiti do 25. marca ravnateljstvu kmet. šole na Grmu. 63-0-2

Cepljene trte izvrstno zaraščene in ukorenjene

prodaja kmetijska šola na Grmu (pošta Kandija Kranjsko) sledečih vrst: silvanec, veltlinec, laški rziling, krajevina, zlahtnina (španjol), zametasta črnina (kavščina), portugalka. Tudi bilje riparie portalis in aramon×rupestris.

Oddaja se tudi
sadno drevje, visokodebelno in pritlično. Cene po dogovoru.

Janez Dular v Cegelnici pri Rudolfovem prodaja

dva kozolca

enega 6 štantov in enega 4 štante s podstreškom. Cena se izve ravnotam.

Jera Čampel v Podgori pri Prečini ima na prodaj

obtesan les za grušt

12 metrov dolg in 7 metrov širok. 49-3-3

Pri parni žagi v Gor. Suhadolu se prodajajo

odpadki lesa

po 2 K voz. 48-0-3

To je že 21 let preizkušen
kavin dodatek in nadomestek

Srečke v korist „Slovenski Straži“.
400.000 frankov

se zamore zadeti s turško srečko na mesečne obroke po samo 4 K 75 v. — Vsaka srečka prav gotovo zadene! — Z vplačilom prvega obroka zadobi naročnik takojšno igralno pravico. —

Prihodnje žrebanje, dne 1. aprila t. l.

Eno turško srečko zamore naročiti tudi več oseb skupaj. — Pojasnila daje in naročila sprejema za „Slovensko Stražo“ g. Valentin Urbančič, Ljubljana, Kongresni trg 19. 60-2-2

Mlin je iz proste roke na prodaj, ima 5 kamnov in stope. Zraven je tudi nekaj njiv. Več se izve pri Alojziju Ivanc, p. Zagradec-Fuzine. 50-2-2

Naznanilo.

Udano podpisani slav. p. n. občinstvu najuljudneje naznanjam, da bom otvoril na Dol. Težki vodi v lastni hiši po domače pri **Johani na Vel. pondeljek dne 24. marca 1913**

gostilniško obrt.

Potrudi se bom cenjenim gostom vsestransko postreči z dobrimi ter okusnimi jedili, pristnim vinom in pivom. Za mnogobrojen obisk se najuljudneje priporočam

Jože Blatnik,
gostilničar pri Johani.
58-2-2

Hiša z dvema sobama

ter pripravna za vsako obrt, dve kleti in hlev, dve njivi za 3 mernike posevke, sadni vrt, na katerem se nakosi za 1 voz mrve, vinograd 700 m², čebelnjak in svinjski hlev se iz proste volje proda. Hiša stoji na koncu Lubanca pri Dobindolu tik ceste, poleg katere se bo gradila tudi še nova dež. cesta. Več pove lastnik Janez Tolar na Gor. Šicah št. 6. 56-3-2

P. n.

Podpisane si usojam naznaniti č. svojim odjemalcem, da sem uvedel

v svoji delavnici v Kandiji št. 75 delo na stroje

in sem v prijetnem položaju da zamorem prevzeti najobširnejša naročila, ki jih bodem točno in v polno zadovoljnost izvrševal. Proračuni in ceniki so brezplačno na razpolago.

Obenem naznanjam, da sem prevzel zastopstvo znano dobre tovarne za **zarezano opeko**

tvrdke Mally & Co. v Ljubljani, (patent Steinbrück.) Naročila se sprejemajo ustmeno ali pismeno, postrežba točna in cene nizke.

Z odličnim spoštovanjem **Ant. Sedlar.**
Kandija pri Novem mestu, meseca sušca 1913.

Stavbeni in mehanični ključavničar ter vodovodni inštalater

J. Preželj

v Novem mestu, Florijanski trg.

se priporoča slavnemu občinstvu za vsa v njegovo stroko spadajoča dela raznih konstrukcij: Železne ograje za vrtove, balkone in mirodvore, štedilnike, snežne držaje na strehah in strelovode, ter preiskušnja strelodovod, vsakovrstne vodovodne naprave in poprave, popravila raznih in šivalnih strojev, biciklov i. t. d. V zalogi ima priproste in fine štedilnike, kolesarske in vodovodne potrebščine po primernih cenah in s točno postrežbo. 69-6-1

Steckenpferdov BAY-RUM

od Bergmann & Co., Tetschen a. Elbe ostane slej ko prej najboljšo sredstvo za pospeševanje rasti las, proti prhljaju, predčasnemu osivljenju in izpadanju las ter okrepuje lasne korenine. Mnogobrojna priznanja. Dobi se v steklenicah à 2 in 4 K v vseh lekarnah, drožerijah, prodajalnah dišav in brivnicah. 45-10-2

::: Jajca za valenje :::

se dobe na kmetijski šoli na Grmu in sicer od štajerskih kokoši „sulmtalk“ in od laških jerebičark po 20 h, od pekinških rac po 30 h in od emdenskih gosij po 40 h komad. 64-0-2

Cepljene trte.

Kmetijska podružnica ima na prodaj 15.000 cepljenk najboljših vrst, prav dobro zaraščene in vkoreninjene. Na prodaj ima tudi bilje portalis. Cena po dogovoru. — 65-0-2

Več tisoč lepih vkoreninjenih

trt riparije

proda po 4 vinarje Franc Seidl v Rudolfovem. 51-3-2

! Učenca !

za kleparsko-inštalacijsko obrt sprejme **Ig. Zalokar, Brežice ob Savi.** 39-3-3

Na prodaj iz proste roke je

hiša

Ljubljana, Škofja ulica.

v Črnomlju števil. 178 tik ob cesti na kolodvor, z obsežnim vrtom, pripravna tudi za vsako obrt ali skladišče. Pojasnila daje lastnik Anton Jeršinič, 42-3-3

Lep semenski :: :: ::

= krompir

za nasad in živež se dobi pri Langer-ju v Bršljinu. 52-2-2

SINGER

Singer Ko. del. družba za šivalne stroje 217-10-10

Od dobrega najboljše!

Novo mesto, Veliki trg št. 45.

BRZOJAV!

Usojam si slavno občinstvo iz Novega mesta ter okolice opozoriti na ravnokar došlo svetovno-znano čistilo za črevlje

„NEW-CREAM“

v črni ter rujavi barvi.

Se priporoča z odličnim spoštovanjem

ALFONS OBLAK

trgovina z mešanim blagom na drobno in debelo.

Vedno velika zaloga „NEW-CREAM“. 3-8-7

Popolnoma varno naložen denar

Hranilnica in posojilnica za Kandijo in okolico

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4 3/4 % 1-0-6

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.

Za hranilne vloge kakor za vse posojilnične obveznosti — jamči poleg rezervnega zaklada in deležev čez 2200 zadržnikov z vsem svojim premoženjem. Iz tega se razvidi, da malokateri denarni zavod nudi tolike varnosti kakor kandijanska hranilnica.

Milijoni Kašalj

zdravijo

hripavost, katar, zasliženje, dušljivi in oslovski kašelj

- s Kaiserjevimi prsnimi karamelami - „s tremi smrekami“.

6050 notarsko poverjenih izpričeval od zdravnikov in privatnih oseb dokazuje gotov uspeh. — Bonbončki jako dobro prijajo in so ugodnega okusa. 2-0-6

Paket 20 in 40 vin., ovojček 60 vin., se dobiva pri lekarnarjih:

Karl Andrijanič in J. Bergmann
v Rudolfovem.

TOMASOVA ŽLINDRA

se spomladi z najboljšim učinkom rabi na vsaki zemlji in sicer ravnokar za jare-nino in strnino, kakor tudi za počesno gnojenje 47-4-3

na jesenske setve, katerim se ob setvi ni gnojilo s fosforovim gnojilom. Dobavljamo jamčeno čisto, visokodostotno Tomasovo žlindro z varstvom. znamko na vrečah in plom-bah. Dobi se povsod, kjer so naši lepaki in pri c. kr. kmet. družbi.

Thomasfosphatfabriken G. m. b. H., Berlin W.

Q. I. 700.

Pred manj vrednim gnojilom se svari!

Umetna gnojila superfosfate

za njiye in vinograde so vedno na razpolago pri

::: Janko-tu Karlovšek :::
v Rudolfovem.

V grajščini „Breitenau“ pri Novem mestu se bode v nedeljo 6. aprila 1913 dopoldne ob 9. uri nad 100 oralov njiv in travnikov

pod ugodnimi pogoji na drobno prodalo. Plačila na večletne obroke. Parcele so na lici mesta s številkami označene. Kupci naj si parcele prej dobro ogledajo in številke zapomnijo.

Oskrbništvo.

70